

▶ KIRSI MÄKINEN

kirsi.makinen@maanmittauslaitos.fi

Uusin ajatuksin muutokseen

Tanska on nostettu usein esiin hyvänä esimerkkinä, kun on vertailtu paikkatietoinfrastruktuurien ja tietopalveluiden toteutusta Euroopassa. Onnistumisen kannalta tekniikkaa tärkeämpää on ollut ajattelutavan muutos.

Geodatastyrelsenin pääjohtaja **Kristian Möller** esitteli Tanskan mallia keynote-puheessaan syksyn Paikkatietomarkkinoilla. Hän korosti esityksessään yhteentoimivien ja standardoitujen palveluiden merkitystä. Paikkatiedon avulla voidaan rakentaa organisaatorajat ylittäviä prosesseja ja sujuvoittaa kansalaisille tarjottavia palveluita.

Tanska päätti avata yhteiskunnan keskeiset tietoaineistot vuonna 2013. Tuolloin käynnistyneen Basic data -ohjelman tavoitteena on paitsi hallinnon tehostaminen myös paikkatietoa hyödyntävän yritystoiminnan edistäminen.

Ensimmäiset tietoaineistot avattiin lokakuussa 2013, mikä näkyi välittömästi myös aineistojen latausmäärissä. Vuonna 2012 tietoluovutuksia oli 800 000, vuotta myöhemmin 1,210 miljoonaa ja viime vuonna luovutuksia arvioitiin olevan jo 2,7 miljoonaa.

Latauspalveluun rekisteröityneiden käyttäjien määrä on kasvanut samassa ajassa 800:sta 48 000:een, ja kasvaa edelleen noin 1400 käyttäjän kuukausivauhdilla. Basic data -hanke päättyy vuoden 2017 alkupuolella, jolloin kaikki julkishallinnon tarjoamat perustiedot on avattu ja liitetty yhteiseen tietopalveluun.

KESKITETTYÄ PALVELUA

Tanskassa tietopalvelut on keskitetty, ja Geodatastyrelsen (GST) vastaa paitsi omien myös muiden julkishallinnon tuottamien tietojen jakelusta.

”Julkishallinnon tuottamasta tiedosta saadaan suurin hyöty yhdistämällä ja linkittämällä sitä muihin tietoihin. Oivaltimme, että paikkatieto voi toimia linkkinä julkishallinnon organisaatioiden tuottamien tietojen välillä”, kertoo Möller. ”Koska meillä oli eniten kokemusta tiedonhallinnasta ja järjestelmien välisestä tiedonsiirrosta, päätimme ottaa aktiivisen roolin kaikkien julkishallinnon tietojen välittäjänä.”

Geodatastyrelsen uudisti organisaationsa uuden strategian mukaiseksi vuonna 2013. Rinnakkaisten, aineistokohtaisten tiedonkeruuprosessien sijaan luotiin yksi yhtenäinen

Data ei ole tiedonkeruun lopputuote vaan raaka-aine.

tiedonkeruu- ja jakeluprosessi. GST ylläpitää nykyään suurta osaa perustiedoista ja toimii myös tiedon jakelijana.

YKSI ARVOKETJU VAI MONTA SIILOA?

Tiedon jakelu ja tietopalvelut haluttiin uudistaa, koska GST:ssä oli havaittu, että erilliset tuotantoprosessit johtivat usein myös tiedon jakelun ja markkinoiden eriytymiseen, sillä tietoa tarjotaan ennestään tutuille sovellusalueille. Kun luodaan yhtenäinen ketju tiedon keruusta jakeluun, tavoitetaan suurempi joukko asiakkaita ohi perinteisten organisaatorajojen.

Uusi organisaatio rakennettiin arvoketju-ajattelun pohjalta. Tiedon keruu, prosessointi ja jakelu sekä asiastuki on koottu omiksi osastoikseen. Synergiaetuja

saadaan, kun samanlaiset prosessit ovat lähempänä toisiaan ja voivat hyötyä toisensa osaamisesta ja asiakassuhteista.

Möller tähdensi, että muutos vaatii myös uutta näkökulmaa suhteessa tietoon ja sen käyttöön. Data ei olekaan tiedonkeruun lopputuote vaan raaka-aine, jota jaetaan ja jalostetaan edelleen, ja taloudellisten esteiden sijaan aineistot tulisi avata vapaaseen käyttöön.

Tiedon tuotannosta ja tietoinfrastruktuurin rakentamisesta huomio on suunnattava tiedon käyttöön ja tiedosta saataviin hyötyihin. Paikkatietojen sijaan olisi puhuttava yleisemmin perustiedoista ja sektorikohtaisista projekteista siirryttävä organisaatorajat ylittäviin yhteistyöhankkeisiin ja palveluihin.

YHTENÄISTÄ TOIMINTAA JA OHJAUSTA

Suomen ja Tanskan kehityksessä on paljon yhteistä, mutta eroja löytyy esimerkiksi strategisessa ohjauksessa. Tanskassa kaikki merkittävät investoinnit edellyttävät valtiovarainministeriön hyväksyntää. Ministeriö ohjaa Basic data -ohjelman edistymistä ja on velvoittanut kaikki perustietoja tuottavat organisaatiot toteuttamaan palvelut yhteisesti sovittujen menettelyjen mukaisesti.

”Hallinnon tulee tarjota helppokäyttöinen yhteentoimiva perusinfra ja avoimet aineistot sekä niihin pohjautuvat peruspalvelut. Yritykset voivat hyödyntää infraa ja avointa tietoa tehdessään sovelluksia ja palveluita oman liiketoimintansa ja strategiansa tarpeisiin”, selventää Möller. ”Tehtävämme on miettiä, kuinka paikkatieto voi tuottaa hyötyä ja lisäarvoa yhteiskunnan eri alueilla – tehostaa julkishallinnon toimintaa ja tukea yritysten kasvua.”

Möller on koulutukseltaan ekonomi, mikä näkyy hänen kommenteissaan, kun kyselen tehtyjen valintojen perusteita. Vastauksissa nousee esiin liiketoiminnan näkökulma ja sen pohjalta tehdyt ratkaisut. Tuntuu, että meillä Suomessa asioita kehitetään Tanskaa useammin tekniikka edellä.

TUTKITTUA TIETOA TULOSSA

Ensimmäinen raportti avaamisen vaikutuksista tilattiin konsulttiyritys Deloitelta vuonna 2014. Siinä kuvataan tiedon avaamista edeltävä tilanne sekä esitellään kriteerit, joiden perusteella avaamisen vaikutuksia voidaan mitata.

Tutkimus uusitaan vuonna 2016. Silloin selvitetään, mitä vaikutuksia tiedon avaamisella on ollut ja onko asetettuihin tavoitteisiin päästy. Arvioinnin näkökulmia ovat muun muassa tiedon saatavuus, tiedon käyttö ja jatkojalostus, organisaatiot ja yritykset sekä yhteiskunnalliset vaikutukset. ◀

The impact of the open geographical data -raportti on julkaistu verkossa ja löytyy helpoiten Google-haulla (GST:n verkkosivut uudistettiin organisaatiomuutoksen johdosta eikä raportti löydy tällä hetkellä navigaatiosta.)

KUVA: ANTERO AALTONEN

Tanskassa kaikki julkishallinnon perustiedot avataan vuoteen 2017 mennessä, kertoo Kristian Möller.

► Tanskan maanmittauslaitoksen Geodastystyrelsenin organisaatio uudistettiin vuoden 2016 alussa. Organisaatio jaettiin kahtia siten, että Geodastystyrelsen vastaa edelleen kiinteistötietojen ja merikartta-aineistojen ylläpidosta. Tiedon jakeluun ja paikkatietoinfrastruktuuriin liittyvät tehtävät siirrettiin uuteen Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering -virastoon. Kristian Möller nimitettiin uuden viraston johtajaksi 1.1.2016 alkaen.

► Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering <http://sdfe.dk/>

► Geodastystyrelsen: <http://gst.dk/>

Tanskassa julkishallinnon tarjoamiin perustietoihin kuuluvat seuraavat aineistot:

- Maastotiedot, tiestö ja kiinteistörajat
- Kiinteistöt, rakennukset ja osoitteet
- Väestötiedot (henkilöt, asuinpaikka ja perhesuhteet)
- Yritykset ja yhteisöt sekä niiden avainhenkilöt
- Tulot, omaisuus ja koulutustaso

Geodastystyrelsenin tarjoaman paikkatiedon arvo vuonna 2012 (DKK milj.)

Tuotannollinen vaikutus 1,402

- yritykset 116
- kunnat ja aluehallinto 965
- julkishallinto 321

Tuottavuushyödyt 190

- yritykset, kunnat, aluehallinto ja julkishallinto 190

Lähde: Deloitte